

Illyricus et Onuphrius præter cæteros laudant. Is enim cum senatusconsultum, et plebiscitum in imperii translatione omnino habere vellet, et tamen non auderet contra fidem omnium veterum id asserere, tacitum senatusconsultum, et plebiscitum factum fuisse scribit, et primas partes ejus actionis Pontifici Romano attribuit. Sic enim loquitur lib. IV. Annalium Boiorum: « Pontifex, senatus, populusque Romanus imperium transferre jure suo in Germanos, Carolumque tacito senatusconsulto, plebiscitoque decernunt ». Nimirum sic interpretari voluit hic auctor acclamationem populi Romani, Carolo a Pontifice coronato. De qua veteres loquuntur, ut videlicet illa acclamatio quoddam veluti plebiscitum fuisse videretur. Sed de his satis. Nam neque adversarius (ut supra diximus) hunc imperii titulum agnoscit.

CAPUT XI.

Non devenisse ad Germanos imperium donatione Græcorum.

Restat postremus titulus, principis Orientalis donatio, sive communicatio, quem titulum Illyricus non solum agnoscit, sed etiam pro viribus defendere nititur. Tot vero fraudibus et mendaciis in hac una re explicanda utitur, ut mirum sit, si non ipse sibi apud sanos lectores existimationem, fidemque detraxerit.

Nobis autem ad hunc titulum explendum duplex via, eaque expeditissima, sese offert. Primum enim historici tum veteres, tum recentiores scribunt, Græcos imperatores, cum primum ad eos fama perlata est coronationis Caroli, vehementer commotos atque indignatos fuisse. Quod sane argumentum est evidens, imperium Carolo non esse Græcorum donatione tributum. Sed verba historicorum audiamus. Eginarthus, Caroli Magni (ut supra diximus) cancellarius, in vita ejusdem Caroli, postea quam exposuit coronationem, ita subjecit: Invidiam suscepti nominis, Constantinopolitanis imperatoribus super hoc indignantibus, magna tulit patientia, vicique eorum contumaciam magnanimitate, qua eis procul dubio longe præstantior erat, mittendo ad eos crebras legationes, et in epistolis fratres eos appellando. Sigebertus in Chronico anni 803. et Conradus Abbas Urspergensis in Chronico, ubi refert compendio res gestas Caroli, iis-

dem fere verbis indignationem imperatorum Græcorum describunt. Quos secutus Albertus Krantzius lib. II. Saxonie cap. 8. ita scripsit: Invidiam suscepti nominis, Constantinopolitanis imperatoribus non dissimulantibus magna superavit pecunia: vicique eorum contumaciam magnanimitate, qua Græculis multum præstabat.

Deinde ex historiis constat Græcos imperatores agnovisse tandem vel invites imperium Caroli, sed non antequam iis a Pontifice imperator appellatus et augustali diademate insignitus est. Ut nonnisi impudentissimo mendacio Illyricus scribere potuerit pag. 48 et 52. multis annis ante Caroli coronationem concessum eidem Carolo fuisse imperium Occidentis ab imperatore Græco.

Exstant annales Francorum accuratissimi, ipso Caroli tempore conscripti. In his anno Domini 798. ponitur prima legatio Irenes imperatricis ad Carolum nondum imperatorem, qua legatione non imperii communicatio tractata est, sed restitutio captivorum. Deinde anno 801. adscribitur Caroli coronatio Romæ facta a Pontifice Leone. Tum anno 802. qui fuit ultimus Irenes, narratur alia legatio ejusdem Irenes ad Carolum imperatorem, pro pace inter Græcos et Francos impetranda. Sed neque in ea legatione ulla mentio communicationis imperii facta est. Anno 803. describitur legatio Nicephori imperatoris, qui Irenæ successerat, ad eundem Carolum pro impetranda pace; de imperii communicatione nulla mentio. Pacem enim optabant Græci a rege Francorum potentissimo, sed nondum (quod ex veteribus colligatur) Carolum salutare imperatorem et augustum dignabantur. Anno 812. qui fuit ultimus Nicephori, commemoratur legatio Michaelis, qui successerat Nicephoro, ad eundem Carolum, et tum demum scribit auctor Annalium, a legatis Græci imperatoris Carolum Magnum, cum jam annos 12. imperaret, imperatorem et augustum salutatum. Denique anno 814. scribit auctor obitum Caroli, quem annis 14. in imperio fuisse testatur, ac proinde non numerat annos imperii a consensu Græcorum, sed a coronatione, quam a Leone Pontifice Romæ susceperat. Consentiant his annalibus omnes historici graviore, Aimoinus lib. IV. cap. 90 et 91. Paulus Diaconus lib. XXIII rerum Roman. Ado Viennensis in Chronico 6. ætate, Rhegino Prumiensis lib. II. Chronico. Otho Frisingensis lib. V. cap. 31.

et sequentibus, Cedrenus in compendio historiæ, Zonaras in annalibus, Abbas Urspergensis, Hermannus Contractus, et Sigebertus in Chronico, Blondus lib. I. Decadis 2. Platina in vita Leonis III et (quod magis est admirandum) Illyricus Cent. 9. cap. 16. col. 621.

Videamus nunc quid Illyricus in lib. de translatione imperii adversus hanc notissimam, certissimamque historiam, adversus scripta sua priora, et (ni fallor) etiam adversus propriam mentem et conscientiam adferat: « Habuit (inquit pag. 47.) Carolus Magnus imperialem dignitatem concessione, ac consensu Constantinopolitanorum imperatorum, quod aliquanto elarius ordineque deinceps exponam ». Nec nos diffitemur, consensisse tandem Græcos in imperium Caroli, sed invites; et, ut tu ipse loco notato in centuriis dicis, quod mutare non possent, quod a Leone Pontifice jam factum erat. Sed perge, et expone quod proposuisti. « Platina, ut homo Italus, et Papis suis addictissimus, studio rem totam obscurat: ac cum narrasset, Romæ Carolum, acclamante ei populo (ut imperatori) a Leone coronatum esse, mox addit hæc verba: Interea vero Constantinopolitana imperatrix, missis in Italiam legatis, cum Carolo foedus et pacem iniit, imperiumque hisce terminis divisit etc., quibus verbis ostendit quidem imperatricem procul dubio de consensu imperialis senatus Carolo Magno concessisse Occidentale imperium, et haud dubie etiam nomen ipsum cum re, sicut omnes alii historici scribunt; sed tamen non vult clare dicere, an antea Papa populusque eum coronaverint, aut vero imperatrix illi eam dignitatem, et potentiam concesserit ».

At certe Platina satis clare expressit, post peractam Caroli coronationem, legatos de pace ab Irene ad Carolum venisse. Sed fac Platinam ut Italicum, et Papis addictum, rem obscurasse: quid respondebis ad annales Francorum, ad tot historicos supra citatos, Græcos, Germanos, Gallos, ad te ipsum denique? certe illi nec Italici erant, nec Papis addictissimi; et tamen coronationem Caroli antea factam, quam legati de pace ab Irene mitterentur, clarissime docuerunt.

Quod autem addis, omnes historicos testari, nomen imperatorium cum ipsa re, quæ tanto nomini respondet, Carolo ab Irene concessum, mendacium est apertissimum: Nul- lum enim historicorum reperire potui (evolvi

autem plurimos), qui id ullo verbo significaret quod tu dicis; quin potius annales Francorum, Ado Viennensis, et Rhegino Prumiensis in Chronicis anno 812. tanquam rem novam et insolitam referunt, quod legati Michaelis, qui tertius fuit ab Irene, laudes imperatorias Carolo dixerint, eumque imperatorem et Basileum appellaverint. Perge. « Verum quod antea imperatrix id fecerit quam Papa, vel populus, inde liquidissime apparet, quia, teste Matthæo Palmerio Florentino, et Martino Polono, antea est Irene imperatoria dignitate spoliata per Nicephorum, quam Papa Leo, populusque eam actionem cum Carolo Romæ habuit. Sunt vero isti duo vel diligentissimi supputatores temporum ». Et hic, ni fallor, contra conscientiam loqueris.

Nam in primis, qua fronte audes Martinum Polonum diligentissimum temporum supputatorem appellare, quem constat omnium fere historicorum fuisse negligentissimum? Ac ne longius abeamus, in descriptione annorum Irenes, Nicephori, Michaelis et Caroli imperatorum, quæ omnia vix duas paginas explent, sex commisit errores. Primum Irenem solam tribus annis imperasse dicit. At Paulus Diaconus, qui Irenes tempore vixit lib. XXIII. rerum Romanarum, quinque annos, et aliquot menses illi tribuit, et singulorum annorum acta describit. Idem facit auctor Annalium Francorum, qui Pauli Diaconi æqualis fuit. Idem Cedrenus, Græcus auctor, in compendio historiæ. Idem alii veteres, et ex recentioribus Onuphrius lib. II. de principibus Romanis Irenæ soli tribuit annos quinque, menses undecim, dies 17. Deinde Nicephorum, qui Irenæ successit, Martinus Polonus solum mensibus novem imperasse scribit. At Paulus Diaconus, Cedrenus, Annales Francorum, et omnes alii veteres, octo annos, et eo amplius Nicephoro tribuunt: Onuphrius lib. II. de principibus Romanis annos octo, menses octo, dies 26. et ne putetur esse librariorum error in numero; quid singulis annis Nicephorus egerit, Paulus Diaconus et Cedrenus diligenter perscripserunt. Tertio Michaelis imperium constituit Martinus Polonus anno 800. contra omnium aliorum historicorum tum veterum, tum recentiorum fidem. Quarto Caroli Magni initium ponit anno 802. neque errore librariorum id factum existimari debet. Siquidem eodem in loco Carolum imperasse dicit annis 14. mense uno,

et diebus quatuor, ac deinde consequenter initium Ludovici, qui Carolo successit, ponit anno 816. At Carolum imperare coepisse primo die anni 801. si a Natali Domini initium anni sumatur, vel octo diebus ante exitum anni 800, si exordium anni ducatur a kalendis Januarii; tot, et tam graves auctores scribunt, ut mirum sit Martinum Polonum vigilasse, ista cum scriberet. Vide testimonia quae supra citavimus cap. 4. Quinto idem Martinus ibidem Leonem III, qui Carolum coronavit, quartum appellat, contra ceteros omnes historicos, eique tribuit aedificationem urbis Leoninae; quam tamen constabat ab alio Leone esse factam, quem alii omnes quartum, ipse vero quintum vocat. Sexto in eadem pagina idem Martinus scribit anno 814. Stephanum Papam IV venisse in Gallias, et honorifice susceptum a Ludovico imperatore. At si Ludovicus imperare coepit anno 816. ut paulo post idem Martinus docet: quomodo potuit anno 814. imperator Ludovicus Stephanum Pontificem ad se venientem suscipere? Itaque Martinus Polonus, diligentissimus scilicet supputator annorum; tam Pontificum quam Caesarum annos ut plurimum perperam disponit.

Quod vero idem Illyricus ait, ex Matthæo Palmerio liquidissime apparere, Irenem ante imperio spoliata fuisse, quam Pontifex Leo Carolum coronaverit, liquidissimum quoque mendacium est. Palmerius enim in additione ad Chronicum Eusebii, tametsi in eo labitur, quod Irene post filii excecationem solum quatuor annos tribuit, cum Paulus Diaconus, Annales Francorum, et Cedrenus quinque annos, et aliquot menses illi tribuant, tamen ipse idem coronationem Caroli ponit anno 801. et initium imperii Nicephori anno 802. constat autem ex Cedreno, et Paulo Diacono, eadem die Nicephorum imperare coepisse, qua Irene se abdicare imperio coacta est. Ex quo intelligimus Palmerium non solum quatuor annos integros, sed etiam aliquot menses Irenae tribuendos existimasse, licet solum perfectum numerum expresserit. Proinde ex Palmerii sententia posterius Irenem imperio spoliata, quam Carolus fuerit coronatus.

Sed audiamus jam caetera. « Testatur quoque Platina, Nicephorum imperatorem, oppressorem, aut successorem Irenes, mox initio foedus Irenes de imperii divisione cum Carolo renovasse: ut haec quoque fuerit confirmatio imperii Occidentalis a Constantinopoli-

litanis Carolo facta. Porro Nicephorum hunc imperatorem collocat Martinus Polonus Pœnitentiarius Papae, et Archiepiscopus Consentinus, in annum Domini 799. omnino eum clarissime praeposit illi Romanae coronationi Caroli, sicut et Sebastianus Francus, quin et Jacobus Philippus Bergomensis ». De Martino Polono jam ante respondimus, eum in manifesto errore versari, cum imperium Nicephori refert ad annum Domini 799. quod ad annum 802. referre debuisset. Sebastianum Francum non vidi; nec multum laboro quid ille dixerit, cum auctor fuerit admodum recens, et a Catholica Religione alienus.

Jacobum Philippum Bergomensem more tuo fraudulenter citas. Ille enim etsi lib. xi. supplementi commemoret divisionem imperii inter Carolum et Irenem, antequam narret ejusdem Caroli coronationem Romae factam, tamen id facit per anticipationem, ut expediat ea quae ad Graecorum imperium pertinent. Nam postea loco suo ad ordinem temporum rediens, disertis verbis docet imperium a Graecis ad Francos translatum fuisse Pontificis auctoritate anno Domini 800. exeunte, ut etiam supra citavimus in 4. cap.

« Praeposit quoque (addit Illyricus) Martinus Michaellem imperatorem eidem coronationi, qui ibidem illud foedus renovavit cum Carolo. Denique et Chronicon D. D. Achillis Gassari initium principatus Nicephori ponit in annum 798. facta vero est illa renovatio concessi Imperii a Nicephoro mox initio sui imperii. Quare ex hisce licet colligere ut minimum tres donationes aut concessionem imperii per Constantinopolitanos imperatores factas ante illam Romanam actionem nempe Irenes, Nicephori, et Michaelis, vel certe illas duas priores ».

Colligebat olim Virgilius aurum ex Ennii stercora: at noster Illyricus (ut video) ex historicorum auro stercus colligit. Nam cum veteres, ac probati historici, et illi ipsi, qui tempore Caroli Magni vixerunt, tam perspicue tradant, anno quinto Irenes Carolum Magnum a Pontifice Maximo coronatum, ac deinde post eam coronationem, Irenae successisse Nicephorum, et Nicephoro Michaellem, quis non intelligit errasse Martinum Polonum, et, qui eum secuti sunt, recentiores historicos, qui sine ulla ratione ex sola imperitia veteribus contradicunt? Quanta autem impudentia est, ejusmodi errores tam diligenter consecrari, et demum in ob-

scuris auctoribus vix repertos ita proponere, ac si nihil verius litteris mandari potuisset? et tamen pergat Illyricus, atque ait: « Ex hisce etiam licet colligere, temere, vel potius fraudulenter a Sabellico concessionem imperii ab Irenae post factam coronationem Leonis Papae poni. Redarguitur enim manifeste ratione temporum. Plerique sane omnes Irenem aiunt postremo ab imperio depositam esse ante illam actionem Romanam, aliqui autem eodem anno. Igitur oportet translationem imperii antea in Carolum factam esse a Constantinopolitanis quam a Romanis ».

At si temere vel fraudulenter Sabellicus anteposuit Caroli coronationem Irenes abdicationi, num etiam Paulus Diaconus, annales Francorum, Cedrenus, Zonaras, Ado, Regino, Otho, Conradus, Sigebertus, et alii veteres, temere vel fraudulenter id egerunt? Certe Sabellicus veteres historicos secutus est. Et quinam sunt, Illyricae, illi plerique omnes, qui Irenem aiunt postremo ab imperio depositam esse ante illam actionem Romanam? Nimirum Martinus Polonus, qui unus est instar omnium. An non te pudet tam aperte mentiri? sed perge.

« Porro illam translationem de pace imperioque inter Irenem et Carolum factam, collocant Ado Viennensis, et annales Caroli in annum Domini 798. Praeposunt igitur eam ut minimum integro quadriennio coronationi Leoninae. Paulus quoque Aemilius in sua Francorum historia affirmat seriam sollicitamque actionem et legationem Irenes ad Carolum longe praecessisse illam Romanam coronationem. » Id vero, Illyricae, non est solum audacter mentiri, sed etiam configere oculos hominibus, ut non videant ea quae clarissime patent. Siquidem Ado Viennensis, et annales Francorum duas ponunt legationes Irenes ad Carolum, unam pro pace, et restitutione captivorum, ante Caroli coronationem anno 798. alteram pro pace iterum renovanda, post Caroli coronationem, anno 802. et quamvis Platina dicat hac legatione posteriore procuratam esse imperii divisionem, tamen Ado Viennensis, et annales Francorum nullam imperii mentionem faciunt, nisi multo inferius, ubi describunt legationem Michaelis anno 812. Haec enim sunt verba Adonis: Anno 798. Irene ad excellentissimum regem Carolum legationem pro pace servanda misit. Et infra, postquam narraverat coronationem Caroli factam anno

801. ita subjungit: Anno 802. Irene imperatrix ad imperatorem Carolum misit pro pace inter Francos et Graecos firmanda. Et infra, anno 803. Irene ab imperio deposita est: et Nicephorus imperator Constantinopoli creatus, qui legatos suos, una cum legatis imperatoris Caroli remisit. Nam imperator Carolus Jesse Episcopum Ambianensem, et Elinigandum comitem, Constantinopolim direxerat. Susceperunt autem legati Nicephori imperatoris epistolam inscriptam de foedere pacis, sicque tali pacto Constantinopolim reversi sunt. Denique infra anno 812. In ejus locum Michael gener ejus imperator creatur, cujus legati Aquisgrani ad imperatorem Carolum missi laudes more suo dixerunt, imperatorem, et Basileum illum appellantes. His consentiunt tum annales Francorum (nam inde haec omnia Ado Viennensis accepit) tum etiam Paulus Aemilius in lib. iii. de rebus Francorum, ut quisvis per se cognoscere potest.

Novum enim mendacium est, quod paulo post Illyricus addit, cum ait: « Mihi vero verisimile est, mox initio illius instaurati regni Irenes esse factam talem transactionem de imperio inter eam et Carolum, quo constabiliret adhuc principio dubium, et invidiosum regnum, quod et Aemilius affirmat ». Hoc (inquam) apertum mendacium est, cum Paulus Aemilius non solum non dicat ullam factam esse transactionem de imperio inter Irenem et Carolum, sed contra potius asserat invita Irene et Nicephoro Augustis, Carolum a Pontifice magno procerum Romanorum assensu, imperatorem factum. Id illa verba indicant de legatis, quos Irene misit ad Carolum, jam a Pontifice coronatum. Augustae legati foedus petebant, aegritudine animi interim dissimulata, et illa de Nicephoro: Hactenus Carolum Augustum, magno, patientissimoque animo Nicephori similitatem, invidiamque tulisse.

Sed pergamus ad reliquas nugae Illyrici, ut hunc locum aliquando claudamus: Credibile, inquit Illyricus, tamen profecto valde est, Irenem cum filio Constantino multo antea illam dignitatem, et possessionem imperii cum Carolo communicasse ». Unde autem id credibile sit, multis verbis conatur ostendere. Sed summa est, quia Carolus devictis Longobardis, jam magna Italiae parte, et ipsa Urbe potiebatur; et Constantinus imperator Constantinopolitanus filiam Caroli in matrimonium sibi dari petierat. « Expen-

dat, inquit, quæso, totum hoc negotium quis intelligens, quomodo potuit Constantinus imperator ambire, aut impetrare filiam Caroli non facta pace? Quomodo autem potuit inter eos fieri pax, non concesso Carolo Occidentali imperio, quod jam fortiter occupaverat, et firmiter retinebat? Necessario igitur in tali nuptiarum filia Caroli pactione divisio imperii facta est. » Egregia sane demonstratio, quasi non possit imperator cum rege potentissimo pacem facere, et affinitatem contrahere, nisi imperialem dignitatem cum eo communicare voluerit. Qua igitur ratione Carolus V imperator cum Francisco rege Francorum pacem fecit, et Leonoram sororem ei in matrimonium collocavit, nec tamen eum in imperio collegam accepit? At Carolus Magnus Occidentale imperium armis acquisitum possidebat: nec pacem cum imperatore Constantinopolitano fecisset, nisi ei imperium jam occupatum retinere permissum esset. Verum, non est, ut supra diximus, de possessione provinciarum imperialium quæstio, sed de titulo, de jure, de nomine, de dignitate, ac majestate augustali tota controversia est. Neque enim inficiamur, Carolum bellica virtute Longobardos ex Italia exegisse, eamque provinciam suam fecisse, quæ aliquando Romani imperii provincia fuerat. Sed quemadmodum hoc tempore reges Francorum, et Hispanorum, Romani imperii provincias tenent, nec tamen sunt Romani imperatores, et imperator cum eis pacem et affinitatem habet, ita quoque fieri potuit, ut Carolus Magnus aliquot Romani imperii provincias sine nomine et jure imperatorio teneret, et tamen cum eo imperator Constantinopolitanus pacem, atque affinitatem habere cuperet.

CAPUT XII.

Romanum Pontificem jure suo imperium a Græcis in Germanos transtulisse.

Demonstravimus hactenus, Carolum Magnum, quem imperatorem Romanorum fuisse nemo negat, ejusmodi imperium nullo alio titulo adeptum, nisi Pontificis Maximi auctoritate. Nunc quoniam Illyricus inter alia argumenta, quibus efficere nititur, imperium non pervenisse ad Carolum Magnum Pontificia auctoritate, etiam illud affert, quod Romanus Pontifex non habeat jus imperia transferendi. Nos contra Deo juvante,

ad demonstrandum aggrediemur, posse Romanum Pontificem, si causa postulet, id facere, non quidem regia, aut imperatoria, sed apostolica, id est, summa atque eminentissima Ecclesiastica potestate.

Pendet autem tota hæc res ex duabus sententiis: altera, Romanum Pontificem totius Ecclesiæ, id est, omnium Christianorum Patrem et Pastorem esse; altera, summum Ecclesiæ totius Pastorem ita non modo privatis hominibus, sed etiam regibus, et imperatoribus Christianis præesse, ut, si causa Christi et Ecclesiæ id exigat, possit eos regnis, atque imperiis exuere, eaque regna, et imperia ab aliis ad alios transferre. Nemo est enim qui non intelligat, si hæc duæ sententiæ veræ sint, continuo illud etiam effici, ut Romanus Pontifex certis de causis imperia transferre possit.

Priorem sententiam multi ex nostris accuratissime, ac fusissime demonstrarunt. Quod etiam nos præstitimus in libris quinque, quos de Summi Pontificis institutione et potestate scripsimus. Quare hoc loco satis erit, si eam sententiam confirmemus testimoniis imperatorum, atque eorum potissimum, qui Romanæ Sedi infesti fuerunt. Si enim ipsos imperatores, ubi de jure ipsorum agitur, testes habemus, frustra aliorum testimonia desideramus.

Carolus Magnus imperator primus ex gente Francorum non semel primatum Rom. Pontificis agnoscere se, ac venerari professus est. Exstat privilegium ejusdem Caroli, quod Bremensi Ecclesiæ dedit, apud Albertum Krantzium lib. I. Metropolis cap. 7. in hæc verba: « Summi Pontificis, et universalis Papæ Adriani præcepto, necnon et Monguntinensis episcopi Lullonis, omniumque qui affuere Pontificum consilio, eandem Bremensem Ecclesiam cum omnibus suis appendiciis, Villehado, probabilis vitæ, coram Deo et sanctis ejus commisimus ». Exstant item libri nomine Caroli Magni adversus synodum Græcorum de cultu imaginum: quos libros etsi ego non esse Caroli Magni arbitror, tamen quia ab adversariis Caroli tribui constanter video, sumam etiam inde testimonium. Sic igitur habet liber primus cap. 6: « Sicut cæteris discipulis Apostoli, et Apostolis omnibus Petrus eminet, ita nimirum cæteris sedibus apostolica, et apostolicis Romana eminere dignoscitur. Hæc enim nullis synodicis constitutis cæteris Ecclesiis prælata est, sed ipsius Domini au-

toritate primatum habet ». Denique, ut ex Platina in vita Leonis III et Paulo Æmilio lib. III de rebus gestis Francorum, ac Jacobo Vimphelingio in epitome rerum Germanicarum cap. 9. cognosci potest, cum aliquando idem Carolus Romæ sententias Episcoporum, qui ex tota Italia et Francia convenerant, rogasset de vita et moribus Papæ Leonis, atque ab iis una voce responsum esset, Sedem Apostolicam, omnium Ecclesiarum caput, a nemine judicari debere, continuo acquievit, ac permisit, ut Summus Pontifex Leo solo jurejurando crimen, quod ei falso objiciebatur, dilueret.

Otho Magnus, qui primus ex gente Saxonica Romani imperii gubernacula rexit, eundem primatum Romanæ Ecclesiæ disertis verbis confessus est in epistola, quam scripsit ad Joannem XII Rom. Pontificem, quæ exstat apud Luitprandum Ticinensem lib. VI cap. 9. Hæc enim est inscriptio litterarum: « Summo Pontifici, et universali Papæ Domino Joanni, Otho divinæ respectu clementiæ imperator Augustus ». Fuit quoque hic Otho Magnus Romanæ Ecclesiæ et acerrimus defensor, ut Jacobus Vimphelingius testatur in Epitome rerum Germanicarum cap. 18. Ut autem omnes intelligant non solum imperatores amicos, sed etiam hostes Romanæ Ecclesiæ, Pontificis primatum agnovisse, subjiciam testimonia omnium fere imperatorum, qui Romanam Ecclesiam hostiliter persecuti sunt.

Henricus IV, qui primus ex Germanicis imperatoribus cum Romano Pontifice graves inimicitias gessit, etsi certis de causis Gregorium VII Pontificem oderat, auctoritatem tamen Romanæ Sedis super omnes homines, atque adeo super ipsos reges et imperatores, numquam negavit. Exstat epistola ejus ad principes imperii, quam totam refert Conradus Abbas Urspergensis in Chronico anni 1106. In epistola hæc habentur: « Præterea, inquit, Domino Papæ in præsentia legati sui et vestra obedire parati sumus: et nunc parati sumus ei omnem debitam reverentiam et obedientiam sincero corde, et devotione præsentialiter exhibere ». Et infra: « Rogamus vos per auctoritatem Romanæ Ecclesiæ, cui nos committimus, et honorem regni, ne super nos, et fideles nostros veniatis ». Et infra: « Si interpellatio vestra, nullaque alia interventio ad præsens prodesse poterit, appellamus Romanum Pontificem, et sanctam universalem Roma-

nam Sedem, et Ecclesiam ». Hæc ibi. Rursus autem idem Henricus IV in postrema epistola ad principes: « Appellavimus, inquit, et tertio appellamus dominum Romanum Pontificem Paschalem, et sanctam, et universalem Sedem, et Romanam Ecclesiam ».

Henricus V tametsi non parvo tempore propter Episcoporum investituras Romanam Ecclesiam vexavit et afflixit, ejus tamen primatum semper agnovit. Sic enim de eo scribit Abbas Urspergensis in Chronico anni 1110.

« In Epiphania Domini Ratisbonæ Henricus colloquium cum principibus faciens, animi sui propositum eis aperuit, scilicet, quod Transalpinis partibus se exhibere vellet, quatenus et benedictionem imperialem a Summo Pontifice, Romana, quæ caput mundi est, in Urbe perciperet, et latas Italiæ provincias in societatem regni Germanici fraternam pacem, et justitiis ac legibus antiquis componeret, insuper ad omnia quæ defensio posceret ecclesiastica, ad mutum patris Apostolici se promptum demonstraret ». Et infra in Chronico anni 1117. ubi exposuisset Abbas terrificam signa, quæ de cælo ostendebantur adversus impietatem ejusdem Henrici, qui Summum Pontificem captivum facere, atque ab eo per vim extorquere investituras Episcoporum ausus esset; ita subjungit: « His, et ejusmodi cladibus rex Henricus corde tenus sauciatus, non cessat legationes satisfactorias ad apostolicam Sedem destinare ». Et infra in Chronico anni 1122. pacem inter Calixtum Pontificem et eundem Henricum imperatorem his verbis Abbas describit: « Facto, inquit, universali conventu apud urbem Vangionum, quæ nunc Vormatia dicitur, sicut longum, ita et incredibile memoratu est, quam prudenti, quam instanti, quamque per omnia sollicito cunctorum procerum consilio, pro pace et concordia per unam, vel amplius, hebdomadam certatum sit, donec ipse in cujus manu cor regis est, omnem animositatem Augusti sub Apostolicæ reverentiæ obedientiam, causa matris Ecclesiæ, etiam ultra spem plurimorum, inflexit ».

Fridericus I imperator, et Romani Pontificis Alexandri III, hostis acerrimus, Romanæ Ecclesiæ primatum et rebus et verbis confessus est. Nam cum in Italiam venisset, Adrianum IV Pontificem ita veneratus est, ut ad ejus pedes primum venerabundus accederet. Deinde descendenti ex equo stapedem teneret, ut refert Albertus Krantzius